

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

72. ÅRGANG

11. JUNI 1960

A V I N N H O L D E T :

VI ER ALLE UTSENDT - HISTORIEN OM EN PERLE - DEN
GLEMTE KARDINAL - DET BRØD VI LEVER AV - BLIKK
PÅ TIDEN - EDITH STEIN - DIKT AV PETER MAGNUS
LITTERATUR - UTLANDET

NR

11

NESTE NUMMER UTKOMMER 25. JUNI 1960.

1885

75 år

1960

Blyvinduer Glassmalerier

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes	
Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Bergen
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes	
Moderhus	} Hammerfest
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Hønefoss
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Lillestrøm
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

Abonner på ST. OLAV!

Fra nå og ut året kr. 10.—.

ST. OLAVS EKSP.

Akersv. 5, Oslo

Tlf. 42 37 43 - Postgiro 159 86

Forklaringen av

DEN HELLIGE MESSSE

Av dr.teol. J. van der Burg

Ny utgave med messens faste bønner og Angelusbønnen.

En god veiledning for alle som vil forstå messen og følge med under gudstjenesten.

77 s. Kart. kr. 2.50.

ST. OLAVS FORLAG

Akersv. 5, Oslo

Tlf. 42 37 43

OSLO KATOLSKKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 12. JUNI, Treenighetssøndag: Ep. Rom. 11, 33—36. Ev. Matt. 28, 18—20. Mandag: Antonius av Padua, bekj. og kirkelærer. Tirsdag: Basilius d. store, bisk., bekj. og kirkelærer. Onsdag: Ferialdag. Torsdag: Kristi Legemsfest. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Efrems Syr., bekj. og kirkelærer.

SØNDAG 19. JUNI, 2. søndag e. Pinse: Ep. 1. Joh. 3, 13—18. Ev. Luk. 14, 16—24. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Aloysius, bekj. Onsdag: Paulinus, bisk. og bekj. Torsdag: Ferialdag. Fredag: Jesu Hjerter-festen. Lørdag: St. Hans.

SØNDAG 26. JUNI, 3. søndag e. Pinse: Ep. 1. Pet. 5, 6—11. Ev. Luk. 15, 1—10.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	8.30	
425287. Sogneprestkontoret 414161	9.45 m. eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	10.30
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15	11.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	9.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 558121		
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 832019		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN: St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 51650		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50793		
STABEKK: Jesu Hjerter kapell,	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 53 77 35		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	7.45	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25534		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 849028 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 119 49		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd.	19.00	
tlf. 21214		
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.00	—
Ila, tlf. 20221		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Mariabeimen,		11.00
Nørvesund, tlf. 3066		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegrd. tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 63		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21783		
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke,	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 159 86

VI ER ALLE UTSENDT

«Misjon» er et hovedord i kristendommen. Det betyr «sendelse», og er så nødvendig i alt kristenliv at det aldri helt har lyktes å begrense bruken av det til Kirkens arbeide blant de udøpte folkeslag. Våre protestantiske medkristne taler jo — med rette! — om «indre-misjon», og selv har vi uttrykket «folkemisjon» — vekkelsesprekenen i urgamle kristne sogn. Sannheten er jo at «misjon» ikke er en spesialitet for Propagandakongregasjonen — Kirkens ministerium for utbredelsen av troen blant ikke-katolikker. «Misjon» er bare et annet navn for selve kristenlivet, for selve det å være døpt. Kristus sender *alle* dem som er innpodet i Ham ut for å vinne andre. Kirken legger stor vekt på å særutdanne og hjelpe dem som virker i fremmede — primitive eller høyt utviklede — ikke-kristne sivilisasjoner: Hele det veldige og oppfrende personell av prester, ordenssøstre og legfolk som vi vanligvis kaller «misjonærer». Og i dette nummer av «St. Olav» bringer vi en samtale med en norsk katolsk misjonær fra Uganda, som er til å få forstand av.

Men ta ikke feil: Vi er alle misjonærer, vi er alle utsendt. Siden Kirken ble grunnlagt, har den aldri hatt så «gode» dager at den kunne nøye seg med noe mindre enn en alminnelig mobilisering av *alle* kristne i troens utbredelse.

Vi katolikker holder ikke torvmøter som pinsevenene, og vi setter ikke som Jehovas Vitner foten i dørsprekken i private hjem for å påtvinge ikke-katolikker våre brosjyrer og vårt vitnesbyrd. Det ville — her og nå — utvilsomt virke stikk mot sin hensikt og i siste instans lukke — ikke åpne — kirkedøren for mange av dem vi søker å få i tale.

Det stiller imidlertid spørsmålet: Taler vi da et sprog som blir forstått? Våre landsmenn har i fire hundreår levd innenfor kristne tradisjoner som ikke er katolske, selvom de i det vesentlige stammer fra våre kilder. Og hva verre er: I dag vender massene seg bort også fra denne arven. Selv de vidtgående muligheter som ennå — men hvor lenge? — består her i landet når det gjelder å gi barna en kristen oppdragelse, synes å komme til kort — uvitenheten om kristentroens verdier og grunnbegreper er i dag oppsiktsvekkende.

På denne bakgrunn er det at vi nå tar opp til vurdering hele vårt forhold til begrepet «misjon». Hele *forkynnelsens* betydning, nødvendigheten av å uttryk-

ke Evangeliets utfordring i ord som rammer, kan ikke skjule det faktum at kristendommen til alle tider har kjent et sprog som var enda mer uttrykksfullt — enda forståeligere.

Nemlig nestekjærligheten!

Nestekjærligheten er den egentlige «misjonsmetode». Eller rettere sagt: Der finnes ikke den metode, ikke det «sprog», som kan erstatte den, i kristendommens utbredelse. Det innebærer at avkristningen, slik som vi iakttar den omkring oss, ikke bare er en målestokk på de andres vantro. Den er også et vitnesbyrd om vår egen sviktende evne til å forvalte kjærlighetens overbevisende kraft.

De egentlige argumenter lar seg nemlig ikke uttrykke i ord. Kristus har lagt dette fryktelige ansvar på sine venners skuldre, at den første kristenforståelse for mange er bundet til hva de ser i de kristnes *liv*, ikke hva de hører i deres tale.

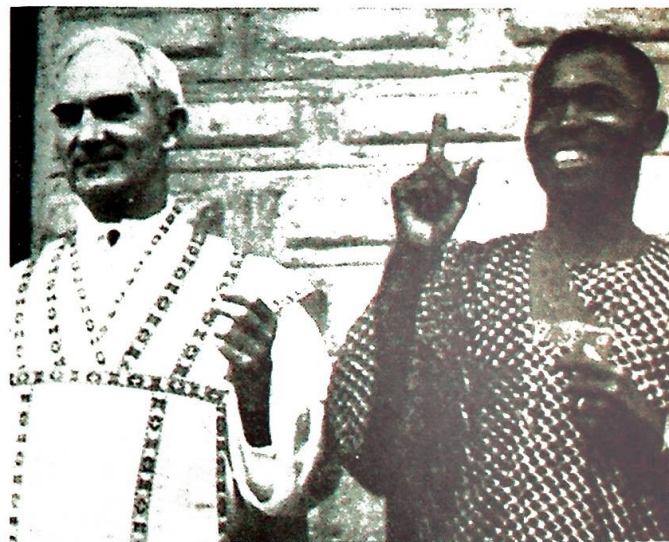
Dette er et stort krav, og det er den eldste fristelse i kristenheten å ville prutte på det, å finne seg et alibi. Legfolket skotter til geistligheten: Misjonen er da presstens «jobb»! Prestene er heller ikke mindre menneskelige enn at de noen ganger kvier seg for å gripe fast til om nestekjærlighetens gloende jern. I stedet skotter de til teknikk og organisasjon: Enn om vi laget en foredragsturné, en bokserie, et leseværelse, fikk et filmapparat og en folkevogn? Hvilket alt sammen kan gjøre stor nytte. Men det kan ikke erstatte selve nerven i det kristne budskap: At her er en kjærlighet verden aldri har sett.

«Å om du kjente Guds gave!» — dette Kristus-ord burde ramme oss som et risp i hjertet. Er dåpen virkelig hva apostelen sier om den, å bli «begravet» med Kristus for å gjenoppstå med Ham til nytt liv, — da må vi erkjenne at i mange av oss kristne er det bare begravelsen som har funnet sted, og foreløpig er der segl på graven og vakt foran. Oppstandelsen har vi til gode. Og vi tar feil dersom vi tror den gjelder bare det neste liv.

Å kjenne Guds gave, å fatte hva dåpen engang innvidde oss til, det er å oppdage at «misjonen» er *vårt* anliggende, og at vi må lære dens sprog: Kjærligheten til nesten.

For vi er alle utsendt.

HRM.

Misjonæren og hans tolk. Men han kjenner enklere sprog.

HISTORIEN OM EN

SØSTER AGNELLUS

Visste De overhodet at de siste ti årene har en norskfødt fransiskanersøster arbeidet som misjonær i hjertet av Øst-Afrika — under materielle forhold som minner slående om hva tusener her hjemme så fremstilt i filmen «Nonnens historie»?

I disse dager er Sr. Agnellus — engang sykepleierske Marit Larsen fra Asker — hjemme på besøk hos sin familie. Mellom to tog har «St. Olav» hatt en samtale med henne. Like reservert som hun var når det gjaldt henne selv, like levende og villig talte hun om den livsgjerning som ligger henne på hjertet, og som hun anbefaler til vår interesse og vår forbønn: Arbeidet på et sykehus for spedalske i Uganda.

Marit Larsen var utdannet i sykepleien på Vor Frue Hospital. Etter krigen visste hun, med en sikkerhet som ikke tålte innsigelser hverken fra henne selv eller fra andre, at hun hadde kall som misjonær. Hun skrev til generalpriorinnen for en irsk-engelsk gren av fransiskanerordenen, som har viet seg til misjonen i Afrika. Til sin overraskelse ble hun uten videre antatt som postulant, og tilbragte først seks måneders postulat og så to års novisiat i Yorkshire. Siden ble hun sendt til Irland, og dernest til Liverpool for å fullføre sin utdanning, blant annet ved studier i tropisk medisin. Her fikk hun god bruk for sin forutdannelse i laboratoriearbeid.

I 1949 reiste hun den lange veien med båt gjennom Middelhavet, Suezkanalen og Rødehavet til havnebyen Mombasa i det britiske protektoratet Kenya. Derfra bar det med jernbane over Nairobi til hennes virkefelt på et hospital for lepra-syke innfødte i Busoga-distriktet i Ugandas øst-provins. Her har hun virket i vel 10 år, og dit vender hun tilbake når hennes «hvileår» i Europa er omme.

«Til det du elsker mest, forvandles du min bror: Gud, hvis du elsker Gud, jord, hvis du elsker jord.»

«Gå ut, så går Gud inn. Dø du, så lever Gud. Vær intet, og Han er. Slik følger du Hans bud.»

«Å du som elsker Gud, er I ø n n din sjels begjær, da har du knapt forstått hva kjærligheten er.»

Angelus Silesius.

I Evangeliet berettes der et sted om en mann som fant en kostelig perle, og som ble så betatt av den — han var svak for perler — at han gikk bort og solgte alt hva han eide for å kjøpe den.

Denne enkle lignelsen gir oss hemmeligheten bak mange av de kall som må arte seg gåtefulle og direkte skremmende i verdens øyne: De som «forlater alt», gjør det for en perles skyld. De finner noe større, de erfarer sannheten i noe som også står i Evangeliet: At der ventet dem «hundre fold», fordi perlen var Kristus.

En europeisk ordenssøster i Afrika som driver laboratoriestudier over lepra-basillen: De har rett — det minner om noe! Men Sr. Agnellus har selv ikke sett filmen «Nonnens historie», og boken — som hun har lest — likte hun slett ikke. Selv er hun jo også en av de tusener misjons-søstre som *ikke* blir noen verdenssensasjon, fordi de hverken bryter ut eller skriver noen bok om utbruddet. Til gjengjeld bærer de Kirkens gjerning i et daglig — alltid utilstrekkelig — slit i en våknende verdensdel, og er lykkelige ved det.

DE SPEDALSKE

Det står en skrekk av dette ordet «spedalsk», og Sr. Agnellus har i sin mappe noen fotos vi *ikke* gjengir i «St. Olav», bilder som ville gi et helt sjokkerende inntrykk av hvor redselsfullt denne sykdommen kan misdanne en menneskekropp. Men er ikke sykdommens dager talte, overfor den moderne medisins fremstøt?

— Slik kan det synes i enkelte deler av verden, sier Sr. Agnellus. — Men i Afrika har vi ennå langt igjen. For det første er de medisiner vi har, ikke helt tilfredsstillende, og hittil har forsøkene på å reindyrke lepra-basillen — som forresten ble oppdaget av en nordmann, Armauer Hansen, — slått feil. Det skorter med andre ord på virkelige motstoffer.

— Og for det andre?

— For det andre makter vi ikke å gjennomføre den isoleringen av de syke som ville være nødvendig for å redusere smittefaren. Det begrenser resultatene. I Busoga, hvor jeg virker, har vi et hospital med fem søstre. I årets løp besøkes det av noe slikt som 3 000 mennesker. Langsomt vinner vi overtaket — en offisiell statistikk viser en nedgang fra 80 000 til 72 000 syke over en 7—8-års periode derute. På vårt hospital regner vi med at 154 syke, hvis behandling har strukket seg fra tre til femten år, er «uten symptomer».

— Uten symptomer?

— Ja. «Helbredet» er et sjeldent ord når det gjelder lepra.

— Har De personlig gode arbeidsforhold?

— Ja, det må jeg si jeg har. Vårt laboratorium var foreldet, men nylig ga guvernørens hustru, Lady Cohen, oss et helt nytt, som selvfølgelig letter arbeidet. Men i sin alminnelighet støter vi jo også ofte på forestillinger hos de innfødte som ikke letter vårt arbeide for dem. Overtro, stamme-fordommer, angst for det ukjente — kan bringe oss opp i helt umulige situasjoner. En tid dro jeg rundt på safari i distriktet for å se til de syke i landsbyene — de sykdomshistoriene vi fikk var gjerne fantastiske og fulle av magi.

PERLE

HEDESKAP ER ANGST

— De tror altså ikke noe særlig på myten om de «lykkelige» hedninger?

— Det er nok å iaktta de innfødtes tilværelse, hvor gjennomvevet den er av angst for å bli forhekset og frykt for magi og onde ånder. Selv hos våre kristne kjemper vi en uavlatelig kamp med overtroens og heksedoktorens press på sinnene. *Hedenskap er frykt!*

Kristendommen bringer helt nye verdier inn i deres menneskelighet. Det høyeste de innfødte synes de kan yde mennesker er respekt, — ærefrykt. Men de har for eksempel ikke noe ord for *kjærlighet* — det er noe kristendommen bringer inn i deres begrepsverden. Vi må altså etter hvert overvinne mistroen i dem og få deres tillit. I sin egen verden vet de seg stadig truet av forgiftninger, «ondt øye» og andre magiske anslag.

— Hvem driver ellers selve misjonsvirksomheten der ute?

— En engelsk misjonskongregasjon, The Millhill-fathers, som ble grunnlagt av kardinal Vaughan med dette for øye. Flertallet er briter, men der er også noen hollendere og tyrolere. Misjonen ligger vakkert til i en skogstrekning på bredden av Victoria-sjøen — dessverre er der noe myrlendt. Omtrent 25 engelske mil borte, i Ganga, lever våre nærmeste naboer. Der er både en katolsk og en anglikansk misjon. Forholdet dem imellem er utmerket. Våre misjoner hører inn under bispedømmet Kampala, hvis overhyrde er en engelskmann, Mgr. Vincent Billington.

— Fortell litt om de innfødte.

— Der vi arbeider er de en godlynt og sorgløs rase, og de er praktiske og lærvillige, med en avvepnende sans for humor. Samfunnet er strengt patriarkalsk. Guttene bæres på hendene, pikene er det mindre stas med. Når de er syke, får guttene lov til å være i fred på hospitalet og i skolen, mens pikene fort hentes ut til arbeidet på marken. Dette mannssamfunnet har sørget for å innpode alle kvinnene at de gode bitene i matfatet simpelthen ikke er

Sr. Agnellus med noen av sine sorte elever i Busoga.
«Afrikanerne må lære tingene håndgripelig», sier hun.
«Her ser vi hva bihuler er — i et flodhestkranium!»

DETTE ER UGANDA

Uganda ligger i hjertet av Afrika, nordvest for Victoria-sjøen. Landet er på størrelse med Sør-Norge: 243 000 km². Innbyggertallet nærmer seg raskt 6 millioner. Av dem er ca. halvannen million katolikker, 750 000 protestanter. De første katolske misjonærene nådde landet i 1879. En blodig forfølgelse i 1886 ga et hundretall katolske og protestantiske martyrer. I 1913 ble den første innfødte prest ordinert, og i 1939 Afrikas første innfødte biskop i moderne tid: Mgr. Joseph Kiwanku. I 1953 ble hierarkiet opprettet i Uganda, med en erkebiskop i Rubaga og seks suffraganbiskoper. De har til sin disposisjon 574 prester, hvorav 180 er innfødte, og 1089 søstre. Antallet katolikker har i de senere år øket med et årlig gjennomsnitt på 65 000.

«sunne» for dem. Også dette livsmønsteret er kristendommen i ferd med å endre — blant annet gjennom skolene.

— Har de noen folkekunst?

— Det mest interessante er deres pottemakerarbeid og treskurd. Ellers er de — som alle fargede — musikalisk begavet og utfolder seg i sang og tromming.

MISJONENS SKJEBNETIME

— Hvordan opplever disse mennesker kristendommen?

— Som et tillitsforhold. På det utviklingstrinn hvor de befinner seg nå søker de sorte vi kjenner der nede autoritet. Noen ganger ser vi at deres eget kulturmonster hjelper deres forståelse av kristendommen. Kristi Mors forbønn for oss hos sin sønn har for eksempel noe lettforståelig ved seg nettopp i Uganda, hvor de innfødte er vant til at en nærmer seg kongen med hans mor som formidler.

— Hvor mange hvite er der i Uganda?

— Omkring 8 000 — i alt vesentlig i administrasjonen. Britenes styre er utmerket. Kanskje kjører de litt for hurtig når det gjelder å brå-modernisere styresettet. Afrikanerne på den kanten av kontinentet trenger og ønsker ennå en fast hånd — de må få tid på seg. I skolene viser de evne til å tilegne seg praktisk ferdighet, men selvstendig tenkning skorter det på. Britene har åpnet administrasjonen for de innfødte på en tiltalende måte. Vår egen *Medical Officer* (distriktslege) er for eksempel sort.

— Til slutt, Sr. Agnellus: Har De noen gang angret på at de reiste ut til denne misjonen?

— Nei, det har jeg ikke. Mitt hjerte er i Afrika, og misjonen har gitt meg mer enn jeg har kunnet gi den. Men når De skriver dette, så sørg endelig for at vi ikke blir misforstått. Det tjener ikke til noe å «romantisere» misjonærlivet. Kirken trenger misjonærer — mer enn noensinne. Men det er ikke eventyrlysten eller effektiviteten den appellerer til. Vi må forstå at dette livet — som alt annet liv i Kristi tjeneste — bare er mulig når vi lærer å elske sjelene, og å elske korset for sjelens skyld.

DEN GLEMTE KARDINAL

Josef Mindszenty's liv i USA's Budapest-legasjon

AV CARL HARTMAN

Carl Hartman er ansatt i det store amerikanske pressebyrået Associated Press' europeiske avdeling. Her skriver han om et tema som hittil — av grunner han selv gjør rede for — har vært nær sagt tabu i pressen: Kardinal Mindszenty's liv som «frivillig fange» i USA's legasjon i Budapest.

I tre og et halvt år har Josef kardinal Mindszenty bodd i en liten leilighet i den amerikanske legasjon i det kommunistiske Budapest. Fra sitt vindu ser han ut på en liten beplantet plass hvor barna leker. Ironisk nok heter den Frihetsplassen. Kardinalen er ikke engang så pass fri at han kan gå dit bort. Sannsynligvis ville han blitt arrestert før han nådde det første treet, og ført bort til livsvarig tukthus.

Når han skal ha frisk luft, går kardinalen — alltid ledsaget av en av legasjonens funksjonærer — på en liten hellelagt indre gårdsplass hvor det knapt noen sinne er en solstråle. En god del av plassen er fylt av en elektrisk transformator. Tre av de fire veggene som innrammer den tilhører legasjonen, mens den fjerde tilhører et ungarsk regjeringskontor, og i vinduene ser en konstant politivakt.

Det virket nesten som et sjokk første gang jeg så ham. Det var omtrent to måneder etter at russiske tanks hadde drevet ham til å søke tilflukt i legasjonen. Atmosfæren der er som i ethvert annet offentlig kontor: Svære skrivebord, dokumenthauger, arkivskap og hyller. Det siste en skulle vente å se her var en kardinal i hans tradisjonelle embetsdrakt.

Men der sto han, en tettbygd eldre mann med et melankolsk blikk, sort fotsid frakk og rød kalott. Han sto like ved døren til det kontoret jeg skulle inn i, opp-tatt med å se på bøkene i en hylle. Det kan ikke ha vært bøker av stor interesse for ham. Han så på meg og nikket høflig, men sa ingenting. Jeg trodde at noen ville presentert meg for ham, men der tok jeg feil.

Som eneste amerikanske korrespondent i Budapest var jeg et par ganger om uken i den amerikanske legasjon under de to følgende årene. Men jeg så aldri noe mer til ham i kontortiden. En og annen gang, når jeg var innom på kvelden eller på en helligdag, fikk jeg et glimt av ham, idet han hurtig gikk forbi en kontordør. Vår *chargé d'affaires* hadde ikke noe å innvende mot at jeg var til stede ved kardinalens messe. Men jeg fikk beskjed om ikke å snakke til ham eller fotografere ham.

Dette ble begrunnet med at han ikke måtte kunne beskyldes for å ha brukt sitt tilfluktsted som sentral for «politisk virksomhet». Hva han så foretok seg utad, om det så bare var å la seg fotografere, ville kommunistene tolke som politisk virksomhet, og gjøre til et påskudd til brudd på asylretten.

Kardinalens nærvær i en amerikansk legasjon er nøyaktig like usedvanlig som det virker. De forente stater anerkjenner ellers ikke fremmedes rett til å søke asyl i dets diplomatiske residenser. I Latin-Amerika — hvor det trenges! — gir de fleste fremmede ambassader asylrett under politiske omveltninger, men ikke amerikanerne. Det er derfor lett for de

KRISTI LEGEMSFEST:

DET BRØD VI LEVER AV

Av Bede Jarrett

Hendelsene i Det Gamle Testamente er ikke bare et forvarsel om hva som skulle skje i Det Nye. De hjelper oss også til å se hvordan Evangeliet *innfrir* det som loves i den gamle pakt. For Gud, som engang skapte verden, er også mektig nok til å foregripe i bilder og mønstre det som senere skal skje i menneskenes fremtidige liv.

Ett av de mest storslagne forbilder for Alterets sakramente finner vi således i Det Gamle Testaments beretning om Elias, han som «englene ga næring i ørkenen». Bak seg hadde han eventyrlige triumfer: Han hadde utfordret Baal's prester ved å bringe ild ned fra himmelen og sette i flammer de ofrene de hadde bragt frem til sine avguder. På Karmel-berget var alteret blitt reist, med en dyp grøft rundt alterhaugen, og dagen for styrkeprøven var blitt fastsatt.

På offerdagen ropte Baals-prestene til sine guder, mens Elias hånte deres nytteløse skrik og geberder.

De danset rundt offeret og skar seg selv med kniver, slik som vi i våre dager kan se Østens dervisjer gjøre det. Det var bare fåfengt.

Så kom hans time. Profeten lot øse vann over offeret så det randt ned og fylte grøften. Og på hans bønn sendte Gud en ild, så voldsom at den brente opp både alteret og offeret og tørret ut vannet. Etter å ha sett dette underfulle bevis på Guds makt, underkastet kong Akab seg. Avgudsprestene ble slått ned, og for å vise sin miskunn lot Gud regnet strømme ned over dette landet som hadde ligget tørt og utpint i tre år.

Dette gjorde Elias overmodig. Da dronningen truet ham med døden slo det over i mismot, og han flyktet ut i ørkenen for å dø der. Da kom en Guds engel til ham med føde: «Ta og et, for du har enda en lang vei å gå!»

Dette er jo igrunnen en ytterst treffende tolkning av nattverdens betydning: «Ta og et, for du har enda en lang vei å gå!» Dette brød skal gi oss mot til å holde ut. Altfor ofte opplever vi, likesom Elias, dette brå omskifte fra overmot til mismot eller fortvilelse. Kanskje mente vi endelig å ha fått overtaket på en eller annen fristelse eller synd som var oss en hindring. Så bringer noe vi hører eller leser, eller

Kardinal Mindszenty fotografert mens han forteller verdenspressen om kommunistenes tortur, under oppstanden i 1954.

ungarske kommunistene å beklage seg over den unntagelsen som er gjort i kardinalens tilfelle.

Da han den 4. november 1956 banket på legasjonens dør, var det midt i en ubeskrivelig forvirring. Sovjetiske panservogner angrep den ungarske hovedstaden, og regjeringen Nagy var nettopp brutt sammen. I Suez gjennomførte USA's allierte et energisk angrep mot Egypt, til tross for amerikanernes kritikk. I New York satt FN samlet hele natten til en dramatisk, men helt nytteløs debatt. I all opphisselsen og fortvilelsen den søndagsmorgenen kunne en ha ventet seg en atom-bombe over New York eller Moskva når som helst.

noe en venn eller uvenn sa, hele den gamle verden tilbake. Eller kanskje var det en eller annen gammel svakhet vi mente vi endelig var ferdige med, fordi vi hadde holdt den borte fra våre liv for en tid. Også her kan vi få erfare at triumfen er kortvarig, og før vi vet ordet av det, står vi kanskje igjen ved utgangspunktet. Alle anstrengelser og faste beslutninger, alle de ekstra bønner og andaktsøvelser, hele bevisstheten om å ha utrettet noe, førte bare til en viss pust i bakken, som vi altfor optimistisk tolket som en seier. Kanskje sa vi til oss selv, at på dette området var ihvertfall slaget vunnet, og lot all forsiktighet, alt vakthold fare.

Og så kommer fallet, plutselig — selvom det kan ta måneder før vi innser hva som er skjedd og hva som er tapt. Når dét blir klart for oss, er det så gjerne at mismotet melder seg. Hva nytter det å streve for det gode dersom nederlaget er uunngåelig? Vi føler oss trette — uten håp. Alle våre gamle feil står der ubeseirede — vi har slett ikke tatt livet av dem.

Hvilket nøyaktig er den triste situasjon da vi trenger å høre Guds engel kalle oss til Brødet og Vinen, fordi vi «enda har en lang vei å gå». Ennå er ikke alt håp ute. Se på Elias: Seieren over Baal,

Mange mener at av alt USA gjorde under Ungarn-krisen var kanskje mottagelsen av Mindszenty noe av det aller viktigste.

Kardinalen har en tre-værelses leilighet i legasjonen. Det største av rommene er vakkert og romslig, men virker nakent. Leiligheten har seks vinduer, med persienner som alltid er nedrullet. Møblementet er det vanlige offisielle i amerikanske offentlige bygninger — komfortabelt, men kaldt og upersonlig. Lenestolene er i svart skinn og bordet er det samme som en ser i alle andre legasjoner. Når kardinalen sier messen, bruker han det som alter.

Han har en liten radio, en platespiller og mange bokhyller. Men bokhyllene synes stort sett å inneholde amerikanske utenriksrapporter. Legasjonen sørger ellers for at kardinalen får de trykksaker han ønsker, og av og til viser den en film for ham.

Efter noen måneder sørget sikkerhetstjenesten for at der ble bygget en ståldør som eneste inngang til fjerde etasje, hvor kardinalen bor. Den er alltid låst, og kan bare åpnes utenfra av dem som kjenner kombinasjonslåsen. Fra innsiden kan den åpnes bare ved å trykke på en knapp, og der er selvfølgelig ingen som hindrer kardinalen i å gå ut dersom han vil — unntagen det ungarske politiet utenfor på fortauet!

Fra sine vinduer kan kardinalen ikke bare se «Frihetsplassen», men også et monument til ære for Budapests «befrielse» ved den røde armé. Under oppstanden i 1954 fikk det hard medfart av opprørerne, som alle de andre russiske minnesmerkene. Men nå er det reparert og pusset opp. Og dersom kardinalen så ut av vinduet akkurat 4. april 1958, da alle legasjonens folk gjorde det, kunne han se Nikita Krustsjov legge ned en krans der.

«Frihetsplassen» er stor, grønnkledt og stille. Dersom en ikke visste hvordan sakene står, ville en knapt legge merke til alle de sivile politifolkene som finnes der til stadighet. Tre biler med fire mann i hver står der dag og natt. Folkene leser aviser, hører på radio

avgudsprestenes nederlag, flammer og regn hadde satt ham i et overmott som var en ytterst farlig sinnstemning. Hans nerver var så på høykant av bare triumf at det minste feiltrinn måtte komme til å slå fryktelig ut i motsatt retning. Dronningens fiendskap hadde han glemt eller undervurdert — nå kastet det fortvilelsen inn i hans nervesystem. Nederlaget tok triumfens plass, og nederlaget drev ham ut i ørkenen, hvor han sannelig kom på andre tanker. Vi hører ikke mer av skrytet om hvor meget betydeligere han er enn sine forgjengere, men bare dette: «Jeg er ikke noe bedre enn mine fedre» — og et rop på døden.

Slik også i våre liv: Seier, overmott, fall og fortvilelse. Vi forstår ikke at kampen såvidt har begynt, og at det er meningsløst å tape motet allerede ved de første tilbakeslag, eller flykte overfor den første motgang. Det er nettopp fordi vi er trette og nedtrykte at vi desto mer trenger til styrkende næring, så vi kan få hjelp utenfra til å gå videre på den veien som er vår. Mest av alt trenger vi til *mot*, og det er her vi skal finne det. Og selv når alderen kommer og vår tid rinner ut, trenger vi dette Vandringsbrødet — næringen og kreftene til den siste gravens lange reise frem til vår bestemmelses sted.

og en av bilene holder alltid motoren gående — det gjelder å kunne handle raskt.

Enkelte av amerikanerne hevder at der er opptil femti sivilpolitifolk på vakt i strøket. Om kvelden, når folk kommer ut fra den amerikanske filmforestillingen legasjonen arrangerer, samler de seg foran utgangsdøren. De synes å tro at kardinalen en dag vil prøve å slippe ut, forkledd, sammen med tilskuerne.

Der er i det hele tatt skarp utkikk etter ham. Ganske særlig sto øynene på stilker da legasjonen et år arrangerte et kostymeball. En av de amerikanske attasjéene syntes det ville være en strålende idé om alle de innbudte var kommet forkledd som — kardinaler!

Ellers legger personalet ved legasjonen vekt på overhodet ikke å besvare noe spørsmål om kardinalen, tydeligvis på streng instruks fra Washington. Det er ytterst lite man får vite om ham. Det er kjent at det meste av tiden leser og skriver han, og lytter til radioen's nyhetssendinger. Måltidene bringes opp til ham fra legasjonens kafeteria, hvor de blir tilberedt etter ungarsk smak, rikelig krydret med paprika. Han tar gjerne et glass vin eller dansk øl til maten.

Legasjonens folk trives i hans selskap. Hans humør er jevnt og han setter pris på en spøk. «Og hvor skal vi så gå i dag?» er hans stående vits til den av personalet som slår følge på hans daglige rundgang på gårdsplassen. Han liker å konversere, og er tålmodig når noen vil tale ungarsk med ham. Selv taler han utmerket tysk, og har begynt å lære engelsk — under søndagsmessen holder han endog korte prekenes på engelsk, men hans uttale gjør det vanskelig å følge med.

Kardinalen sier messen hver morgen. Søndag klokken ni går katolske diplomater i Budapest gjerne til hans messe og preken. Han er glad når der er 15—20 personer til stede, men ofte er der bare tre eller fire. Utlendinger — endog journalister! — får adgang, dersom de uttrykkelig lover ikke å slå det opp som en sensasjon.

Hans liv er nokså ensformig. Nå og da får han besøk av funksjonærenes familier og katolikker fra andre legasjoner. Trolig får han også fra tid til annen besøk av en lege og en skriftefar, selvom det aldri nevnes. Og flere ganger i årets løp reiser en representant for legasjonen til den bortgjemte landsbyen Csehimindszent, nær den østerrikske grensen, og henter kardinalens mor og søster til legasjonen i Budapest for et par dager.

Legasjonen tillater ikke kardinal Mindszenty å ha noen offisiell brevveksling med verden utenfor. Den ungarske regjering kunne utlegge en slik korrespondanse som påskudd for å komme inn og ta ham. Men det skulle være underlig om ikke kardinalen, omgitt som han er av venner, fikk ut de brever han ønsker.

For å forstå hvor betydelig kardinalens posisjon er i Ungarn, må en gå tilbake til tiden før de to terrorregimene som begge har holdt ham fengslet — nazistene og kommunistene. Som Kirkens primas i dette monarkiet uten konge inntok han en symbolsk stilling i landet, som gjør ham til en levende anklage mot russernes og deres nikkedukkers lovløshet.

Like etter oppstanden i 1954 ville kommunistene bare vært glad til om kardinalen var gått i utlendinghet, og det synes klart at de ville ha lukket øynene for forsøk på å få ham ut av landet. Dette var imidlertid det siste kardinalen ville gjøre. Utenfor Ungarn ville han være en åtte-dagers avissensasjon, og så bli glemt

BLIKK på TIDEN

EN FEMTENÅRING

De sosiale tiltak her i landet rommer de merkeligste motsetninger. Omtrent samtidig kan pressen fortelle om skolebygg og aldershjem som er unødig flotte og kostbare, og hele kategorier av nødstedte og desperat ulykkelige mennesker — det gjelder særlig psykisk syke og alkoholikere — som nærmest går for lut og kaldt vann. Hva er nå det for slags urimelige disposisjoner?

En tredje kategori har det heller ikke lett — de ungdomskriminelle. Nylig ble en 15-åring (han så ut som en 12-åring) puttet i fengsel for tyveri. Det var den eneste og beste løsning dommer, politi og barnevernsnevnd enstemmig kunne finne på, så forsømt som denne sektoren er herhjemme.

«Morgenposten» (25. mai i år) sier med prisverdig tydelighet fra om hva det mener om sløkt:

«Altfor mange av våre ungdomsforbrytere går løse og tror dermed at samfunnet ikke kan reagere mot dem. Men det er yrende at fengslet er eneste alternativ...»

Vi vet ikke hvor 15-åringen burde vært plasert. Kanskje i en psykiatrisk klinikk — kanskje i en lukket skole — kanskje i et spesielt ungdomsfengsel, med sakkyndig personale. Men vi vet at i et vanlig fengsel har han få chanser.

I 1956 var der i Norge 46 000 15-åringer. I år er tallet steget til 61 000 og neste år vil det være 70 700. Denne veldige økningen i ungdomskullene stiller samfunnet overfor en hel rekke problemer. De unge skal ha utdanning og de skal sikres et levebrød. De frivillige ungdomsorganisasjoner stilles også på prøve. Det vil ikke minst avhenge av dem om denne ungdom kan dras bort fra gatehjørnene. Men vi kan ikke lukke øynene for at de nærmeste årene etter all sannsynlighet også vil vise økning i ungdomskriminaliteten. Dersom fengsels-cellene er eneste alternativet samfunnet har å stille opp, blir det ikke bare en økning i ungdomsforbrytere, men også en økning i tallet på dem som får hele sitt liv ødelagt.»

Det er ord en gjerne skulle være sikker på ble lest av rette vedkommende!

FORHERDELSE OG FORFERDELSE

En motsatt ytterlighet i norsk rettspleie fester pastor Sverre Riisøen seg ved, i en artikkel i «Morgenavisen» (11. mai). Han er, som så mange, blitt forferdet over den milde dommen over en av de råeste forbrytelser som er begått på lenge herhjemme: Voldtekt med døden til følge, og planmessig falskt vitnesbyrd for å få en uskyldig dømt. Når dette skrives er dommen appellert, og det gjenstår å se om ikke en høyere retts-

for godt. I Budapest, enda han nesten aldri nevnes offentlig, har han vært en konstant trusel mot kommunistenes sjelefred.

Derfor har kommunistene senere søkt å fremtvinge en avgjørelse. Regjeringspressen angrep ham for å styre den ungarske kirke fra den amerikanske legasjon, og amerikanerne ble beskyldt for å bryte folkeretten. Der ble spredt rykter om at paven hadde gitt kardinalen ordre om å forlate legasjonen, og at han hadde avslått. Dette førte ikke til noe, og kommunistene gikk derfor inn for å «overse» ham, og holde ham mest mulig isolert fra omverdenen. Der står saken nå. Da en gruppe amerikanske pressefolk under et besøk i Ungarn nylig spurte den kommunistiske statsministeren, Ferenc Muennich, om kardinalens fremtid, svarte han spydig: «Han kan få sitte i den legasjonen så lenge han lever, og så kan han dra til — himmelen!»

instans skjerper den ettertrykkelig. Riisøen stiller seg skeptisk til en rettsfølelse som vil ta midt på treet, halvveis mellom en borgerlig fariseisme og en etisk selvoppgivelse. Det kristne livs-syn kjenner fallets mulighet i alle mennesker, også i dommerne, derfor kjenner det også barmhjertigheten. Til gjengjeld kan det ta uten kompromiss på *forherdelsen*:

«Min sympati går til det ulykkelige menneske samfunnet har plassert på anklagebenken. Men grunnen til at dette skrives er at denne medkjensle akkurat nå har fått en slem medfart. Jeg sikter til rettsaken mot Einar Rosvold — som jeg fulgte på nært hold (...)

Gjort gjerning står ikke til å endre. Men den kan erkjennes, og bekjennes. Da er selv drapsmannen i menneskelig balanse. Han er en av oss. Kanskje han også fornemmer en befriende mening i sin straff. (Den blir i allfall adskillig lettere å bære.) Dommeren og synderen kan tale samme sprog.

Einar Rosvold ble kjent skyldig i voldtekt med døden til følge. Vi har mer enn vanskelig for å finne dekkende ord for en slik forbrytelse. Likevel behøver man ikke være et så særlig høytstående moralsk menneske for å nære medlidenhet med ham. Det skjer ikke sjelden i en rettssak under lignende omstendigheter. I dette tilfelle var det utelukket, totalt utelukket. Vi sto overfor et sinnelag vi bare kjenner et middel mot: den strengeste isolasjon.

De gamle kalte dette sinnelag forherdelse. Det er den egentlige umenneskelighet. Den er potensielt tilstede som en demonisk fristelse hos oss alle. Forsåvidt kan forherdelsen kle seg i et kultivert skrud, og dupere mange som soignert livskunst. Ingen av oss kan vel helt si seg fri fra å synes hvor det gjelder å være. Men for Rosvolds vedkommende er forherdelsen ført ut i sin ytterste konsekvens. Med en alvorlig mine, nesten andektig som en bekymret sjelsesorger, formante han i retten en av vitnene til å tilstå hva han selv hadde forbrudt.

En kjent jurist kommenterte dommen slik: Har man mot bedre vitende beskyldt et annet menneske for hva man selv har gjort, bør man få den straff den falske anklage kvalifiserer til. Einar Rosvold fastholdt i retten at hans nabo hadde tatt livet av Bjørg. Skal straffen i en slik situasjon ha noen mening bør den være absolutt. Det vil for vår rettsbevissthet si livs-varig. Inntil den dag det måtte skje at forherdelsen løses opp i anger og bot. Det er et tilfelle som ser ut som en utfordrende tanke at disse gammeldagse ord — anger og bot — åpner veien til sann menneskelighet.»

HJERTESUKK FRA KJØRKELVIK

■ Forfatteren Aksel Sandemose er ikke nettopp noen tusenfryd, der han sitter som eneboer nede i Kjørkelvik og skriver «moraliske tanker» — ofte med besk brodd — om stort og smått. Det skal en nå forresten ikke vente, ut fra hva han selv forteller om sitt liv: Han har hatt sitt å bære. Og fra Kjørkelvik kommer der jo ikke bare mannevond ironi, men også innlevelse i andre menneskers sinn og ulykke. Foruten ett og annet av de visdomsord som bare blir til i ensomheten — utenfor jaget og larmen:

«Det er noen år siden jeg begynte å legge merke til et besynderlig fenomen som siden har vært i stadig utvikling. Et stigende antall mennesker har fått hodene sine snakket og skrevet fullstendig tomme. De har sin radio stående på og hører alt den gir fra seg, men kan ikke referere hva de har hørt. Det har bare vært snurring og larm. De leser avisen på både langs og tvers, men legger avisen fra seg uten aning om noe som helst de leste. Formidlingen av nyheter fra hele jorden, og verdensrommet med, av allverdens musikk og allverdens snakk, lammer i stadig høyere grad evnen til å absorbere noe som helst av det. Men radioen skal stå på og avisen leses fra folk kommer hjem til de legger seg. Hvorfor? Det ser jo ut som en kjensgjerning at bare de færreste har oppfattet annet enn

Aksel Sandemose.

rekker av ord og et jevnt spetakkel. De har hørt værmeldingene, men er ute av stand til å fortelle hvordan været skulle bli. De leser om opprør i Ungarn, Algerie, Tyrkia, men kan bare vagt antyde at det visst var noe med opprør et eller annet sted, kanskje det var i Sør-Amerika, der er det jo alltid bråk, nei, nu minnes jeg, det var visst noe i Korea, eller hvor det var, kanskje i Afrika (...)

På mange kanter verden over vokser det seg stadig en mer bevisst, men ennå temmelig hjelpeløs protest mot opplysningens knugende fordummelse, fordi opplysningen ikke lengre er verdig sitt navn, men er blitt oseaner av usammenhengende skrot, utelukkende med evne til å sløve og forvirre (det er kanskje også hensikten, for mindre og mindre blir de styrende interessert i at folk går omkring og tenker på egen hånd). Men samtidig har det helvetes staccato fra nyhetsmaskinene, både de roterende og de uten tråd, åpenbart skapt en type mennesker som må være unnfanget i synd av en avis og en radio. Mer eller mindre er det gått opp for slike at tankens klarhet så langt fra å være et ideal det er verd å strebe etter, i virkeligheten er et meget tvilsomt gode i kulturens tjeneste, og strengt tatt et onde, og at det som tiden krever er en jevn dur av ord det ikke er så nøye med fordi de aldri rekker lengre enn til den menneskelige netthinde eller ytre øre allikevel.»

DE LUNKNE HJERTER

■ «De dør, de bevegelsene, som ingen lenger vil dø for!» skrev den franske tenkeren Emmanuel Mounier engang. Det er ord som faller en i tankene over noen refleksjoner av sogneprest Thorleif Boman («Feilen ved kulturbrevet» — «Vårt Land» 28. mai). Han peker på det unektelige faktum at der er uoverensstemmelse mellom liv og lære hos oss mennesker — både i positiv og negativ retning. Noen gjør det gode ut fra skrale idéer. Andre står plantet i sannheten, men lever ikke opp til den. Og han synes kristne mennesker har ett og annet å lære om sin egen svikt, når de ser hva anderledes troende og tenkende ofrer og skaper ut fra fundamentale feilslutninger om menneskelivet, som den teoretiske materialisme:

«Arbeiderbevegelsens idégrunnlag er troen på de økonomiske verdiers prioritet i forhold til de andre verdier, altså teoretisk materialisme, men den er blitt båret fram til seier av en enstående offervilje. Jeg hørte for noen år siden Martin Tranmæl tale til en forsamling av gamle på Grünerløkka. At talen var et oratorisk mesterverk, er en sak for seg, men det som grep meg sterkest, var den idealisme som bar den. Han minnet de gamle om hvordan de hadde hatt det i sin ungdom, og så strøk han dem ikke etter hårene med noen klisne talemåter om hvor storartet de hadde det nå i forhold til den gang. Nei, han minnet dem om hva de hadde prestert. Den gang var det ikke tale om å få, nei, da gjaldt det bare om å yte, yte, yte! Tranmæl har visst rett. Arbeiderbevegelsen var i sin ungdom i stand til å få fattige mennesker til å yte de tyngste ofre uten å vente lønn, men i håpet om at deres ofre skulle føre til sosialismens seier. Det var ren idealisme skapt av en materialistisk tro.

Kommunismens evne til å utløse energi og offervilje er like stor, om ikke større. Det er for vårt lands vedkommende nok å minne om studentene i «Mot dag» i tredveårene. I dag sitter de i nøkkelstillinger i vårt samfunn. Men slik er det også i andre land. Det som gjør kommunismen til en verdensfare, er jo dens evne til å få sine troende til å ofre alt for sin sak. Men så kommer den dag, da de troende får sine øyne opplatt, og ser at de har gitt sitt liv til en fordervelig lære. Det kan komme brått som en krise. For Mot dag-istene gikk det langsomt, for enkelte meget langsomt, men de reddet seg alle over i det «borgerlige» samfunn.

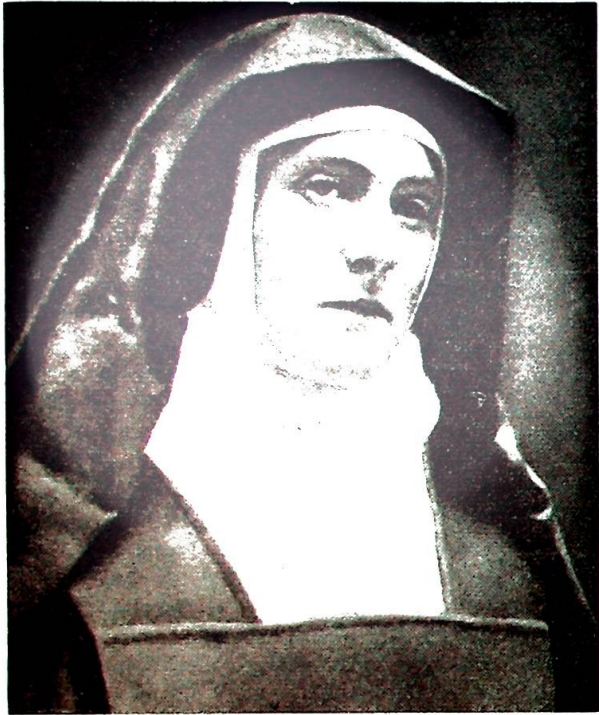
Det at arbeiderbevegelsen har nådd sitt mål og fått samfunns-makten, må før eller senere føre til en ideologisk krise. Hva skal nå fremkalle idealisme og offervilje i rekkene? Men dette får bli dens egen sak å greie.

Jeg vil ta fram det som fyller meg med bekymring. Hvor er idealistenes, hvor er de troendes offervilje? Man henviser til de millioner kroner som ofres. Javel. Men Kristus er ikke fornøyd med kroner. Han vil ha hele livet. Hvis ikke den kristne tro kan utløse større offervilje enn kommunismen, kommer Gud til å tukte det kristne Vesten med kommunismen, inntil det i lidelsens skole har lært hva det ikke ville lære i frihet. Ikke enhver som sier: Herre, Herre! skal gå inn i Guds rike, men den som gjør Guds vilje.. Faren er overhengende.»

Frater Candidus.

Edith Stein - en kvinneskjebne

Engang i 30-årene fant der sted en underlig episode i et karmelitterkloster i Köln. En av Tysklands mest fremragende filosofer, *dr. Edith Stein*, satt nervøs foran gitteret i taleværelset og ba søstrene om å bli opptatt i klosteret. En av dem spurte henne om hun var villig til — for ydmykhetens skyld — å synge en sang for dem. En annen spurte: Er De flink til å brodere?

Dette, og mange andre pussige trekk om et stort menneske og en martyr, kan en lese seg til i en fengslende bok om Edith Stein — *The Scholar and the Cross* — som nylig utkom i USA. Dr. Edith Stein lærte riktignok aldri hverken å synge eller å brodere helt godt, selv etter at hun for godt var flyttet inn til nonnene bak gitteret. Til gjengjeld står både hennes verk og hennes livsskjebne lysende som en flamme for alle dem som lærer dem å kjenne, — så lysende at hennes saligerklæring er under forberedelse. Mange spør seg selv om ikke Sr. Benedikta av Korset, som hun kom til å hete, var en av de største kvinner i vårt slektledd.

Hun var født i Breslau, i det dengang tyske og nå polske Slesien, som datter i en rik jødisk familie, og den yngste av syv barn. Hennes mor var dypt religiøs og ga henne en streng oppdragelse. Hun var et av disse intellektuelle bråmodne og høyt begavede barn som synes å forekomme oftere innen jødefolket enn andre raser, og forteller selv at hun «ble ateist» da hun var 13 år gammel. Troen fant hun igjen da hun var 21.

Hennes usedvanlige tankekraft og intelligens førte henne tidlig til filosofien, og hun ble sekretær for en av Tysklands betydeligste tenkere i vår tid, Edmund Husserl. Tenkningen var hennes liv — hennes samtidige venninner ertet henne med at hun var mer opptatt av Husserl enn av *Busserl* (hvilket er østerriksk jargon for kyss!) Ved universitetene i Breslau og Göttingen skapte hun seg hurtig et navn som en av de kommende i tysk filosofi.

Edith Stein vendte tilbake til Breslau med én tanke i hodet: Å finne sannheten. Den var det egentlige menneskelige anliggende, resten var bare hva hun kalte «den filosofiske barnehage». Hun begynte å studere den katolske kirke, og over en biografi av den hellige Teresa av Avila fant hun visshet — dette var sannheten.

Hun ble døpt i 1922, etter å ha godtgjort at hennes kunnskaper om den katolske tro var så grundige at enhver undervisning var overflødig. Hun ønsket å gå inn i karmelittordenen med det samme, men hennes åndelige rådgivere rådet henne til å vente. Nå fulgte en tids intenst legmannsarbeide. Edith Stein underviste ved katolske skoler og holdt foredrag over hele Tyskland. I denne tiden modnedes hennes kall til en trang etter det absolutte som ikke tålte utsettelse eller kompromiss, og som for henne var identisk med klosterlivet.

Også som katolikk var Edith Stein stolt av sin jødiske opprinnelse, og da jødeforfølgelsen brøt ut etter nazistenes maktovertagelse i 1933, delte hun sin rases prøvelser med helt hjerte. Hun måtte slutte sin lærervirksomhet, og 42 år gammel trådte hun endelig inn i karmelitterordenen. Edith Steins klosterkall, så engang hennes priorinne, var i virkeligheten ensbetydende med at hun steg ned fra berømmelsens tinder og en strålende karriere til den ytterste ubemerkethet. Og i denne ubemerkethet fikk Edith Stein et nytt sinn. Det anspente, det strenge, løstes opp i mild nestekjærlighet og forståelse. Hun lærte barmhjertighet midt i sin søken etter det absolutte, og utviklet under nådens gjerning en harmoni hun aldri hadde kjent.

Selv innenfor den strenge regel hun nå levde under fant hun mulighet for fortsatt intellektuelt arbeide, og utga en rekke religiøse og filosofiske verker. I 1938 tok jødehatet og forfølgelsene slike dimensjoner at hun var ikke trygg i Köln, og ble sendt til et av ordenens klostre i Holland. Noen måneder etter sin flukt, på Pasjons søndag 1939, fikk Edith Stein sin priorinnes tillatelse til å ofre seg selv til Guds Forsyn som «et soningsoffer for den sanne fred, for at Antikristens rike må gå under». Det skulle vise seg å være en merkelig forutanelse av det som faktisk ble hennes skjebne.

I mai 1940 rykket tyskerne inn i Holland. På vårparten to år senere ble Sr. Benedikta og hennes søster Rosa kalt til forhør hos SS. På hilsenen *Heil Hitler!* svarte hun stille: Lovet være Jesus Kristus! I august samme år ga okkupasjonsmakten ordre om at alle ikke-ariske katolikker i landet skulle arresteres. De to søstrene ble hentet i klosteret, puttet i en lastebil og kjørt til en konsentrasjonsleir. «Midt i all lidelsen og håpløsheten,» sier en av hennes medfanger, «gikk Sr. Benedikta omkring blant kvinnene og trøstet, hjalp og oppmuntret som en engel.» Noe senere mottok en av hennes medsøstre i klosteret et brevkort: «Hilsen fra min Polen-reise. Sr. Benedikta.»

Den 9. august 1942 døde hun og søsteren Rosa i gasskammeret i Auschwitz. Men kirken har neppe sagt sitt siste ord om hvem hun var og hva hun gjorde.

Veien

AV
PETER MAGNUS

Søvngjengersikkert vandrer vi veien
som fører fra vugge til grav.

Vi vet at alt er bare en drøm
vi engang skal våkne av.

Og tapes enn veien av syne, er
det noe i oss som vet
hvor veien går og at den er den samme
nu og i evighet.

Og har enn hver sjel sin ensomme vei
som aldri går sammen med
de andre sjelenes øde veier
de går dog mot samme sted.

LITTERATUR

Om Nordens kristning

Jørgen Nybo Rasmussen: Da Danmark blev katolsk. Et 1000-års minde. Arne Frost-Hansens Forlag, København 1960.

Denne lille plaketten som er et særtrykk av *Catholica*, er et forsøk på fra katolsk side å vurdere hva som egentlig skjedde da Danmark ble kristnet. Vi vet jo at Ansgar, «Nordens apostel» i virkeligheten fikk en ringe direkte innflytelse på kristningsverket i Norden, som for alvor begynte først nærmere hundre år etter hans død. Nybo Rasmussen polemiserer mot den oppfatning at «utviklingen» så å si naturnødvendig førte Norden til troen; men om han har rett i sin intensjon, tror jeg imidlertid han undervurderer den innflytelse som den kristne sivilisasjon i England og på kontinentet tross alt må ha utøvet på den nordiske barbakultur. Et annet nyttig oppgjør tar han med den historieskrivning som ikke er i stand til å regne med annet enn materielle, politiske motiver når en konge går over til kristendommen; han viser at når det gjaldt Harald Blåtann, kunne kristendommen vel så godt bety et politisk drawback — noe som Norges historien kjenner mer enn ett eksempel på — man tenker på Håkon den godes såvel som Olav Haraldssons skjebne. Plaketten er et interessant arbeid, og interesserte anbefales lesningen av den.

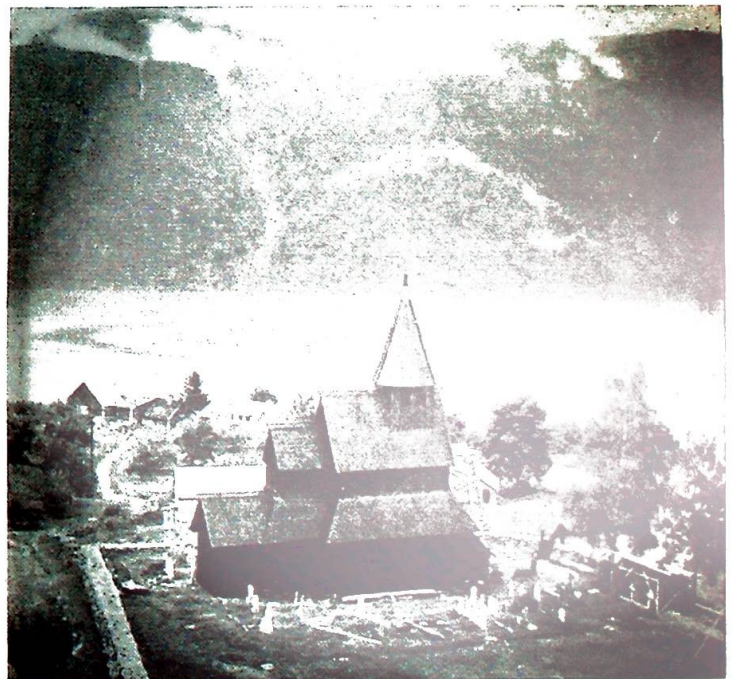
Om hov og stavkirker

De norske stavkirkene er ikke så lite av en arkeologisk gåte. Noen tilsvarende stil finnes ikke noe annet sted i Europa: «Det er jo en kinesisk pagode!» er et vanlig ut-

rop å høre fra turister! Det er klart at stilen har en intim sammenheng med det spesifikt norske byggematerialet, de høystammede bartrærne. Men er denne byggemåten først oppstått med kristendommens innførelse? Eller hadde de gamle norske *gudehovene* et lignende utseende?

Spørsmålet er umulig å svare på idag. Men det arbeides stadig med det, og nytt materiale til belysningen av det blir trukket frem år om annet. I de siste årene har det vært gravd under Urnes-kirken, Norges eldste stavkirke. Det har vært vanlig å anta at den er reist direkte på tomten til et hedensk hov. Men noen beviser for det har man egentlig ikke hatt. I 1958-årboken til «Foreningen for Norske Fortidsminnesmerkers bevaring», som er utkommet relativt nylig, finner vi nå en interessant diskusjon om denne kirkens forgjenger — eller forgjengere. På grunnlag av de — for en legmanns øye svært sparsomme — funnene som er gjort i grunnen under kirken, og de materialene av eldre dato som er bevart i selve kirkebygget, har to arkitekter gjort seg opp hver sin mening om hva som er gått forut for det kirkebygget vi kjenner idag. De er enige om at dette siste er bygd i første halvdel av 1100-tallet — altså på Sigurd Jorsalfars eller hans sønners tid. Men forut for den har det stått et annet bygg på stedet, oppført på en hittil ukjent måte: Mens de stavkirkene vi kjenner, alle hviler på sviller (solide tømmerstokker plasert liggende på jorden) — har dette eldre bygget hvilt på jordgravde stolper. Dette byggverket har vært av meget beskjedne dimensjoner, ikke stort større enn en stue. Arkitekt Håkon Christie anser det for den første kirken på stedet, bygd ca. 1060. Arkitekt Kristian Bjercknes derimot mener å finne spor etter to bygg — ett på jordgravde stolper, og som måtte stamme allerede fra begynnelsen av 1000-tallet, og ett vesentlig større, allerede hvilende på sviller, men som allikevel ikke har vært solide nok og er blitt skiftet ut med det nåværende bygget etter kort tid.

Er det nå et gudehov vi er på sporet etter i det aller eldste bygget? Og selv om det ikke er det, er det ikke i alle fall *byggemåten* for gudehovene vi her står overfor? Det vil kanskje nye gravninger — på Urnes og andre steder — en dag kunne gi svaret på. E. G.

Urnes stavkirke, sett fra Stopulhaugen.

NORGES KATOLSKE KVINNEFORBUND

minner om de skandinaviske studiedagene i Oslo 29. og 30. juni, og om Forbundets generalforsamling 1. juli.

Til kongressen er det ved siden av de norske deltagere påmeldt damer fra de andre skandinaviske land, dessuten kommer det representanter fra styret i Verdensunionen for Katolske Kvinneforbund, og også andre interesserte fra europeiske land har meldt sin ankomst.

Norges Kvinneforbund understreker at det er full adgang for alle katolske kvinner til å ta del i studiedagene i den utstrekning det måtte interessere dem, likeledes vil det glede Forbundet om så mange som mulig sluttet opp om generalforsamlingen.

Også til middagen 1. juli om aftenen er alle katolske damer innbudt. Den finner sted på Folkemuseet på Bygdøy. Med H.H. biskopen og representanter for presteskapet i spissen, vil studiedagenes deltagere her avslutte sitt samvær.

Prisen pr. kuvert blir kr. 20.—. Innmeldelse til festen innen 20. juni skjer til formannen, tlf. 37 59 11.

PROGRAM

for Norges Katolske Kvinneforbunds
skandinaviske studiedager i Oslo 29. og 30. juni 1960
og for Forbundets generalforsamling
1. juli 1960.

Onsdag 29. juni:

- Kl. 8.30 Messe i St. Dominikus Kirke.
- » 9.30 Frokost på Sta. Katarinahjemmet.
- » 10.00 Foredrag:
Pater A. Raulin O.P.: «Hva har den nordiske kultur å gi katolisismen».
- » 14.00 Middag.

- » 16.00 Foredrag:
Dr. Margrethe Wehn: «Mor og barn.»
- » 19.00 Sightseeing. Aftens.

Torsdag 30. juni:

- Kl. 8.30 Messe i St. Dominikus Kirke.
- » 9.30 Frokost på Sta. Katarinahjemmet.
- » 10.00 Foredrag:
Moder Clémence, cand.real., bestyrer av St. Sunniva Skole: «Katolske skolebarn».
- » 11.30 Foredrag:
Søster Marie Louise O.P.: «Nordisk mentalitet og klosterkall».
- » 13.00 Miss. White, visepresident i det internasjonale katolske forbund til beskyttelse av unge piker, forteller fra forbundets arbeide i Europa.
- » 14.00 Middag.
- » 16.00 Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P.: «Sigrid Undset, en norsk, katolsk kvinneprofil».
- » 19.00 Sightseeing. Aftens.

Fredag 1. juli:

- Kl. 8.30 Messe i St. Olavs Kirke.
- » 9.30 Frokost på Instituttet hos St. Josefsøstrene.
- » 10.00 Omvisning på St. Sunniva Skole og Vor Frue Hospital.
- » 12.00 Rådsmøte i klubblokalet, Akersveien, for de delegerte til generalforsamlingen.
- » 13.00 Generalforsamling.
- » 17.00 Omvisning på Bygdøy Folkemuseum.
- » 19.30 Middag på Folkemuseets restaurant.

Foredragene finner sted i taleværelset i St. Dominikus kloster, Neuberget 15. Det vil bli anledning til samtaler og diskusjoner etter foredragene.

GRUNNSTENS-NEDLEGGELSE PÅ STABEKK

Mandag 30. mai nedla Hans Høyærverdighet Biskopen grunnstenen for den nye kirken i Stabekk, omgitt av menigheten og andre interesserte. Det ble en vakker og fargerik høytidelighet. I prosesjon med flaggborg førtes Biskopen under sangen av Allehelgenslitaniets til kirkebyggets fundamenter, hvor han først velsignet stedet der alteret skal stå, og dernest selve grunnstenen. Grunnstenen har fått plass midt på atriums fondvegg, og bak grunnstenen plasertes en messingtrommel, inneholdende et dokument med følgende tekst:

IN NOMINE DOMINI. AMEN.

«Mens pave Johannes XXIII var overhode for den katolske kirke, Kong Olav V styrte Norges rike, Jacob Mangers var hyrde for Oslo katolske bispedømme, i nærvær av menighetens sogneprest Antonius Ivens, arkitektene Franz Wozak og Christian Norberg-Schulz, ble denne grunnsten, hentet fra den gamle Maria-kirke i Oslo, lagt ned av biskop Jacob Mangers, på viglidedagen for Maria Dronningsfest, 30. mai 1960.»

Biskop Mangers holdt derefter en kort tale, der han trakk parallellen mellom bygningens grunnsten og de troende som tilsammen utgjør den åndelige bygning som er Kirken. Etter at botssalmen *Miserere* var sunget, risset biskopen fire kors inn i stenen.

Det var stor glede i Stabekk over at kirkebygget nå kommer til å reise seg. Det er også hårdt tiltrengt; menigheten vokser, og ikke minst minnet det store innslaget av barn og ungdom om at den har fremtid.

Efter seremonien benket geistligheten, arkitektene, byggets formann og byggeleder og både fastboende og tilreisende seg til hyggelig samvær.

TIL STIKLESTAD PÅ PILGRIMSFERD

St. Olavslaget i Trondheim arrangerer den årlige pilgrimsferd til Stiklestad søndag den 24. juli. Turen foregår med buss, avgang fra St. Olavs Kirke, Trondheim kl. 7.30. Trondheim—Stiklestad, tur—retur, koste kr. 15.00 for voksne, kr. 7.50 for barn. Påmelding innen 10. juli til St. Olavslaget, Katolske prestegård, Prinsensgate 2a², Trondheim. Tlf. 21 214.

UTLANDET

NYTT KLIMA I USA

Også i De Forente Stater er der omsider tegn til en forandring i det interkonfesjonelle klima. Riktignok kan det nettopp i øyeblikket, hvor bølgen omkring katolikken Kennedys presidentkandidatur går høyt, se ut til at motsetningene skjerpes. Nylig vedtok et råd som representerer en rekke protestantiske samfunn en resolusjon hvor selve tanken på en katolsk presidentkandidat ble avvist. Og nå har baptistene i Syden på sin årlige konferanse (med 13 000 tilstedeværende) fulgt opp med en resolusjon som tar direkte sikte på Kennedy, der det heter om den katolske kirke at den «hevder en innstilling som står i åpen konflikt med vårt amerikanske livsmønster», og at en katolsk embetsmann (les: president) vil nødvendigvis være bundet av denne innstillingen. De samme synspunktene kom omtrent samtidig sterkt til uttrykk på generalforsamlingen til en annen sterk protestantisk denominasjon — The Southern Presbyterian Church.

Slike foreteelser er imidlertid ikke mer enn hva en ennå i lengre tid kan vente seg, mener det katolske ukeskriftet *Commonweal*. Men viktigere er det å fastslå at samtidig er for første gang, en dialog i ferd med å etablere seg mellom protestanter og katolikker, — forøvrig for en stor del på katolsk initiativ. «St. Olav» bragte for noen uker siden den protestantiske teologen McAfee Browns «Seks regler for en dialog», som ble samtidig offentliggjort i *Commonweal* og det protestantiske *The Christian Century*.

Nylig offentliggjorde det katolske forlaget Sheed & Ward en rekke studier fra protestantiske og jødiske forfattere over amerikansk katolisisme (*American Catholics: A Protestant-Jewish View*), og de samme medarbeiderne ble invitert til å delta i en serie TV-utsendinger i katolsk regi (*The Catholic Hour*) — samtaler med jesuitten pater

LITTERÆR RÅDGIVER

Literarischer Ratgeber — altså mer enn en katalog, en virkelig rådgiver i litteraturens store verden — har de tyske katolske bokhandlere tatt initiativet til, og som utgiver står dr. Franz X. Böhm. Når en blar gjennom denne publikasjonen på 230 sider i stort format, blir en nok engang imponert, ja nesten overveldet av tyskernes evne til systematisk ordning og grundighet. Og det er langt fra bare katolske bøker i engere forstand som er omtalt, her er nøkterne vurderinger av kjente og mindre kjente store og små litterære produkter fra den enorme haugen av bøker som hvert år trykkes på jordkloden. Foruten dr. Böhm, har et snes andre høyskolerte litterater tatt for seg utvalgte bøker innenfor sine spesialområder.

Det er ikke første gang denne litterære rådgiver utkommer, men den har aldri vært så omfangsrik før. Også skandinaviske forfattere er representert med 7—8 stykker. Bl. a. er Sven Stolpes «Den kristna falangen», som i mange år har vært helt utsolgt på svensk, utkommet i en ny og revidert utgave på tysk.

K. R.

Weigel. Disse utsendingene betegner ikke minst et helt nytt initiativ fra den katolske kirkes side.

Og «Commonweal» skriver: «De negative stemmer, som hever seg fra Amerikas diverse religiøse ghettoer blir mer og mer irrelevante — og mer og mer mugne — fordi begivenhetene idag går dem forbi og lar dem stå tilbake. En dialog på det religiøse område betyr ikke noe religiøst kompromiss, — betyr ikke relativisme eller synkretisme.

Der ser ikke ut til å være noen tvil om at de forskjellige religiøse grupper i Amerika, med sin historie preget av fiendskap og mistillit bak seg, er i ferd med å tre inn i et nytt og sannsynligvis ytterst viktig forhold til hverandre. Dette betyr imidlertid ikke at den religiøse spenningen snart vil forsvinne. Paradoksalt nok kan det til og med godt være at de inter-religiøse forskjeller vil synes å skjerpes og økes i styrke, på grunn av den økende åpenhet og forfleringen av inter-religiøse sammenkomster. Faktisk er der allerede i diskusjonen om muligheten for en katolsk president tegn som tyder på at vi står overfor et smertelig utbrudd av en politisk-religiøs kontrovers. Men dette understreker jo i virkeligheten bare nødvendigheten av en dialog.»

VATIKANETS ORGAN

Kort etter at han var blitt pave i 1958 lot Johannes XXIII redaktøren for pavestolens offisielle avis *L'Osservatore Romano*, den aldrende grev Giuseppe Dalla Torre kalle i audiens. Han ville sette pris på, sa paven at *Osservatore* herefter sløyfet de noe blomstrende betegnelser og titler avisen tradisjonelt omtalte paven med. «Skriv: Paven har sagt ditt, paven har gjort datt. Det er tydelig nok!»

For redaktøren, som i 40 av avisens 99 leveår har bestemt dens stil og opplegg, og som i denne tid har overlevet tre paver, var dette noe av en *New Look*. Det forhindrer ikke at Dalla Torre hadde skapt en pressetradisjon som utvilsomt — på andre og viktigere felter — blir ført videre når han nå nylig er trådt tilbake og har gitt plass for en yngre kraft i sjefstolen.

L'Osservatore ble grunnlagt i 1861 med et klart polemisk program: «Å unnsi og gjendrive alle bakvaskelser av Rom og dets pontifikat». Da Dalla Torre overtok bladet i 1920 var han en fremragende og fryktet journalist fra Padua, og kom snart til å gi det profil og brodd. Under fascismen var *L'Osservatore* Mussolinis «torn i kjødet». Den nektet konsekvent å omtale ham som *Duce*, og skaffet ham vanskeligheter ved å omtale Hitler som «Antikrist».

I virkeligheten ligner *L'Osservatore* ingen annen europeisk avis. Den er kjent som Vatikanets «talerør», men har ikke den samme offisielle status som Pavestolens offisielle akter. Det riktige er vel å betegne den som «halv-offisiell» eller «offisiøs». Dens standpunkter kan innby — og innbyr ikke sjelden — til diskusjon og kritikk også i den katolske opinion.

L'Osservatore har en redaksjonsstab på 15 personer, hvorav to er prester. Opplaget er forholdsvis lite — 75 000 — men til gjengjeld faller det stort sett i de «riktige» hender verden over og siteres ofte som et viktig trekk i verdensopinionen.

Den nye redaktøren, Raimondo Manzini, var inntil nylig redaktør av Bolognas innflytelsesrike katolske avis *L'Avvenire d'Italia* og er 59 år gammel. Han er medlem av det italienske parlament (kristelig demokrat), og selv om hans innstilling er nærmest konservativ, ventes han å gi pavestolens organ noe av en «ansiktsløftning» nå til 100-års jubileet.

TYSKLAND

**Katolikkene gratulerer
biskop Dibelius.**

Ved feiringen av 80-årsdagen til den evangeliske biskop av Berlin, Otto Dibelius, var også kardinal Döpfner, hans katolske «kollega», blant gratulantene. Han benyttet anledningen til å uttrykke de berlinske katolikkers taknemlighet overfor både biskopen personlig og Berlins lutherske kristne for all hjelp: Takket være velviljen hos de lutherske menigheter, som har stilt sine gudshus til disposisjon, har det vært

mulig å sørge for regelmessige gudstjenester for den katolske flyktningestrømmen fra Øst-Tyskland. Kardinalen minnet også om lutheranernes gjestfrihet overfor katolikkene under den siste Katholikentag i Berlin. (KNA)

FREDRIKSTAD
MEIERI A/L

**FREDRIKSTAD BLIK- &
METALVAREFABRIK**
Andresen & Müller

Mek. verksted — Blikkeballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveisning — Stanseartikler

FREDRIKSTAD

Norske Fina ^{A/s}

Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer

FREDRIKSTAD TLF. 5 820
TØNSBERG » 12 371

GULLSMED WESSMANN

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD BRYGGERI

FREDRIKSTAD

**Hermetikk- og pølsefabrikk - Røkeri
Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølelagere**

Stabburet
GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr
Tlf. 1220 - Fredrikstad

Sko

BJARNE AARUM
Fredrikstad

KÅRE KRISTIANSEN
Fiskeforretning

Telefon 3190

Bjørnulf FOTO

ALT I FOTO OG FILM

**FREDRIKSTAD BYGNINGS-
ARTIKKELFORRETNING**

Byggevarer - Jernvarer
Malerverer
Sentralbord 5945

HELENE ANDRESEN
KJØTT- OG PØLSEVARER
Glemmengt. 3, 4, 5.
Tlf. 2131 og 2031

ALF SVENDSEN

Alt i kolonial

Tlf. 2167
Farmannsgt. 1-3

ALFR. GRØNNEBERG

Urmaker & Optiker

Fredrikstad

KNUT CHRISTIANSEN

Spesialforretning i
Radio og Fjernsyn

Farmannsgt. 1-3 - Tlf. 6464

KLEMET JOHANSEN

Fredrikstad Begravelsesbyrå

Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062

1885 75 år 1960

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904

FREDRIKSTAD

Sentralbord 5840

BRYNILDSENS FABRIKKER

Drops og Mineralvann

S. Larsen & Co.

Møbelforretning

Nygårdsgaten - Fredrikstad

Telefon 2265

Har DE betalt kontingenten for i år?

Hvis ikke, vennligst husk det før ferien! Kr. 18,—. Postgiro nr. 159 86.

St. Olavs eksp. Akersv. 5, Oslo.

OSLO		
ERLING MOE <i>God fisk</i>	OBS! Ved adresseforandringer, vennligst oppgi også den tidligere adresse!	<i>All slags forsikring</i> ANTH. B NILSEN & CO'S ASSURANCEBUREAU A/S Rådhusgaten 27, Oslo. Telefon 41 01 10.
T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ Ullevålsv. 1 - Oslo Tlf. 33 23 34 - 33 22 46 Privat 55 77 87 - 69 43 72	<i>A/s E. Sunde & Co. Ltd.</i> Oslo Alt i rørbransjen	
 <i>Melitta</i> KAFFETRAKTER og ekstra fin snusmalt kaffe gir BEDRE KAFFE DRØYERE KAFFE	Hans Ekjord FARVEHANDEL St. Olavs gt. 3 Tlf. 42 16 13	MALERMESTER Otto Foerster utfører allslags maler- og tapetserarbeide. Tlf. 21 69 06
NORENBERG & CO. A.S MARGARINFABRIKK OSLO Leverandør av den bekjente «NOCO» margarin	SØREN HANSSEN Kolonialforretning Langes gate 6 - Oslo Telefon 33 77 34	Tobakk - Frukt - Sjokolade TEXAS Akersgt. 73 B
TV RADIO ELEKTRO H. GUSTAFSON A-S Akersveien 19 Tlf. 42 50 17	Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØNN Gladsv. 23, Grefsen Tlf. 37 57 68	Vi leverer alt De trenger til Deres hage OSLO - LARVIK - STAVANGER - BERGEN - TRONDHEIM
	Johan Olsen & Sønner Murmester-, Ingeniør- & Entreprenørforretning Etabl. 1896 KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 429990	

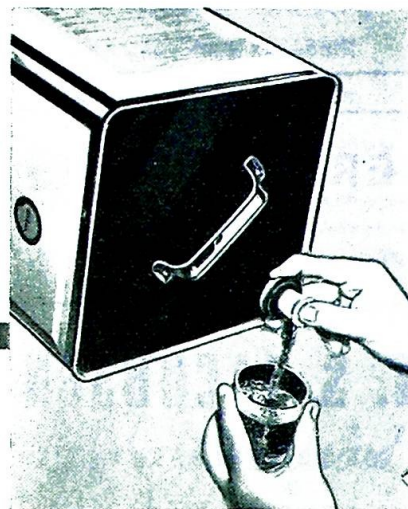

Rent en lettelse

Teepol heter Shell's nøytrale, syntetiske vaskemiddel som er uteksperimentert med henblikk på de utallige vaskeformål som finnes innen industri og håndverk.

Teepol er

- BILLIG** fordi den har praktisk emballasje og et tappesystem som hindrer sløsing.
- ALLSIDIG** fordi den kan brukes til *alle* vaskeformål,
- DRØY** fordi den er høykonsentrert.
- PRAKTISK** fordi den skummer like godt i hardt og bløtt vann — ja selv i sjøvann!

Økonomisk og praktisk tapping.

Teepol leveres i kanner på 20 kg og fat på 220 kg. På hver kanne er påmontert en patentert kvantumsmåler som sikrer riktig mengde etter bruksanvisningen og som hindrer sløseri og søling. Teepol koster kr. 2.50 pr. kg. inkl. omsetningsavgift og emballasje. Selges gjennom godkjente Teepol-distributører og gjennom A/S Norske Shell.

Bruk Teepol - det er god økonomi.

Overalt hvor man stiller strenge krav til renslighet og hygiene, er Teepol det naturlige vaskemiddel. Med sin utrolig gode vaskeevne og utallige anvendelsesmuligheter har den alle de egenskaper man stiller til et førsteklasses vaskemiddel for våre industribedrifter.

Teepol til alt.

Oljesølete gulv og skitne vegger gir like lett tapt for Teepol's vaskeegenskaper som skitne krystallglass og kjøkkentøy. Velger man Teepol, har man vaskemiddel til alt. Teepol er dessuten nøytralt og ødelegger ikke gulvbelegg som linoleum, gummibelegg, etc. som ikke tåler alkaliske vaskemidler.

Teepol

Teepol